

منشور احیاء و کاربرد طب سنتی ایران

مقدمه:

طب سنتی ایران، میراث گرانقدر بجای مانده از تلاش حکیمان، تحقیقات عالمانه و تجارب ارزشمند هزاران دانشمند و حکیم دوران های گذشته به ویژه دوران ۱۴۰۰ ساله تمدن اسلامی است که نه تنها در دوران های گذشته بلکه برای دنیای امروز و فردا نیز در این دریای پهناور، گوهرهای درخشان و ناسفته فراوانی وجود دارد.

احیاء طب سنتی با جمع آوری، طبقه بندی، بررسی و ارزیابی این میراث عظیم، نه تنها واپسگرایی نیست، بلکه گامی اساسی در دستیابی به دانش مستحکم و تامین حداکثر سلامت برای آحاد مردم و بهره گیری های رو به تزاید و پر ثمر از اعتماد بنفس ملی برخاسته از این حرکت است.

اینک که به یاری پروردگار، پس از سالهای طولانی، بار دیگر دروازه های ورود به عرصه قانونمند آموزش، پژوهش و ارائه خدمات طب سنتی به روی گروهی از فرهیختگان برگزیده میهن اسلام می گشوده شده است ضرورت ساماندهی جدی ابعاد مختلف کاربرد طب سنتی در تمام مراحل آن بخوبی احساس میشود لذا تدوین منشور احیاء و کاربرد طب سنتی با چنین انگیزه و هدف صورت می گیرد.

اصول کلی و بنیاد های اندیشه احیاء و کاربرد طب سنتی ایرانی اسلامی

اصل اول: تعهد و پای بندی به تمامی موازین شناخته شده حقوق بیمار و اخلاق پزشکی

- ۱- دریافت مطلوب و محترمانه خدمات سلامت، حق بیمار است:
- ارائه خدمات سلامت با هدف بازیابی، تامین، حفظ و ارتقاء سلامت بیماران و گیرندگان خدمات طب سنتی
- احترام به شخصیت، ارزش ها و اعتقادات بیمار و پرهیز از هر گونه تبعیض بر پایه دین، قومیت، زبان، نژاد و مانند اینها
- اولویت منافع بیمار بر منافع ارائه کننده خدمات
- خوشروئی، دلسوزی، همدردی، درک نگرانی های بیمار و حوصله در شنیدن شکایات و خواسته های او
- پرهیز از تحمیل هر گونه درد و رنج قابل پیشگیری یا کاهش، در مراحل مختلف ارائه خدمات سلامت
- همکاری منطقی و محترمانه با سایر اعضای تیم درمان در جهت فراهم کردن حداکثر تحقق نیاز بیمار به خدمات سلامت
- محرمانه دانستن هر گونه اطلاعات شخصی یا پزشکی مربوط به بیمار در چارچوب قوانین اخلاق پزشکی
- انتقال اطلاعات لازم برای دستیابی بیمار به حداکثر سلامت به زبان قابل فهم برای او و نیز احساس مسئولیت نسبت به آموزش بیمار یا اطرافیان وی و برای توانمند سازی آنها به منظور استمرار مراقبت های صحی لازم
- رفتار صادقانه و مودبانه و به موقع نسبت به گیرندگان خدمات سلامت و ارجاع بیمار به مرکز و شیوه درمانی مناسب تر و نیز انجام مشاوره برای انتخاب روش درمانی مناسب تر و کارا تر در موارد خاص
- توجه خاص به گروه های آسیب پذیر همانند کودکان، زنان باردار و شیرده، سالمندان، معلولان، زندانیان، افراد بدون سرپرست و نیز بیماران با مشکلات روانی
- احترام به حق خود مختاری بیمار در چارچوب قوانین اخلاقی و کشوری

- مبادرت به درمانهای فوری در مواقع اورژانس بر اساس موازین قانونی پزشکی و صرفنظر از امکان وصول هزینه

۲-اطلاع رسانی کافی و ضروری نیز حق بیمار است:

- بیان هزینه، پذیرش یا عدم پذیرش بیمه و آگاه سازی بیمار از دفعات و کیفیت مراجعات بعدی

- امکان آگاهی بیمار از تحصیلات، مسئولیت ها، مراتب علمی و تجربی اعضاء تیم درمان

- اطلاع رسانی به بیمار در زمینه روشهای تشخیص و درمان در طب سن تی و نیز امکان استفاده از سایر شیوه های طبی در صورت لزوم

- فراهم کردن امکان پاسخگویی به سوالات یا نگرانیهای بیمار پس از آغاز درمان و در فواصل مراجعات

- اطلاع یافتن بیمار در مورد پرونده پزشکی خود با رعایت مصلحت های ویژه

- اگر بیمار از مراکز آموزشی خدمات دریافت می کند اطلاع رسانی در مورد حدود دفعات و چگونگی استفاده آموزشی از او در چارچوب حفظ حرمت او و حداقل مزاحمت برای وی، از پیش بگونه ای شایسته.

۳- استقبال از نظارت، انتقاد منطقی و پیشنهادات مسئولین و همکاران

- پرهیز از هرگونه رفتار پنهانی و تهدید آمیز که مانع نظارت دستگاه های مسئول یا امکان دادخواهی بیمار گردد.

- سعه صدر برای پذیرش راهنمایی های منطقی یا روش های متفاوت با نظر ارائه کنندگان خدمات طب سنتی توسط همکاران و صاحب نظران و حتی خود بیماران

۴- مراعات موازین شناخته شده بهداشتی در ابعاد جسمی، روانی، اجتماعی و معنوی

- فراهم کردن و پایبندی به کاربرد همه موازین ضروری بهداشتی به منظور پیشگیری از هر گونه زیان رسانی به سلامت بیمار و گیرندگان خدمات و نیز صدمه زدن به سلامت محیط زیست

- مراعات شرایط آرسپی در موارد ضروری بر اساس موازین علمی روز

۵- رعایت شئون حرفه پزشکی در محیط کار و جامعه

- پرهیز از هر گونه رفتار مغایر با جایگاه مقدس پزشکی در محیط کار و جامعه و موجب وهن فردی و حرفه ای

- پای بندی عملی به ظواهر محاسن اخلاقی و توصیه ه ای معاشرتی دینی

- پرهیز از ایجاد عدم اعتماد و بدگویی صریح و مخرب نسبت به همکاران و جامعه پزشکی سنتی و کلاسیک و اقدام مناسب و قانونی در صورت اطلاع از فرایندهای ناقض حقوق بیماران و جامعه

اصل دوم: تعهد به فقه پزشکی و رعایت امر نهی الهی بر اساس آموزه های اسلامی

- ۱- قاعده ضمان طبیب
- ارائه خدمات پزشکی در چارچوب قاعده ضمان طبیب
- اخذ برائت برای موارد ضرورت به تناسب عرف زمان و مکان
- ۲- پرهیز از محرمات شرعی
- رعایت چارچوب موازین شرعی در تفاوت جنسیت ها
- توجه به قاعده ما جعل ... فیما حرم شفاء و حذف محرمات از داروها و خوردنی ها در حد مقدور و در محدوده نفی عسر و حرج و نفی اضطرار
- رعایت امر و نهی الهی در سایر موارد پیش بینی نشده.

اصل سوم: تعهد و پای بندی به قوانین کشور جمهوری اسلامی ایران

- ۱- تبعیت و هماهنگی با قانون طبابت
- رعایت موازین قانونی معتبر و آئین نامه های مصوب
- خودداری از تخلف های قانونی و در صورت لزوم تلاش در جهت اصلاح قوانین و آئین نامه های زیان بخش از طریق ارائه پیشنهادات اصلاحی به مراجع رسمی
- ۲- تبعیت از قوانین عمومی و ناظر بر روابط خارجی
- تبعیت از قوانین اساسی و مدنی به عنوان یک شهروند ایرانی
- رعایت محدودیت نظام جمهوری اسلامی در روابط علمی با خارج از کشور و شهروندان غیر ایرانی

اصل چهارم: هماهنگی با نظام ملی سلامت

- مراعات مقررات کشوری مربوط به سلامت و طبابت علاوه بر مراعات قوانین طبابت
- پرهیز از هرگونه رفتار یا توصیه مغایر با برنامه های ملی پیشگیری از بیماری ها یا مراقبت های اولیه سلامت
- تلاش در جهت مشارکت و همکاری با نظام ملی سلامت در جهت کاربرد منطق ی طب سنتی در قالب نظام شبکه بهداشتی-درمانی

اصل پنجم: آموزش مسئولانه در سطوح عمومی و اختصاصی

- ۱- نگاه به مقوله آموزش عمومی (جامعه، بیماران، اطرافیان بیمار) با تاکید بر تدابیر حفظ الصحه به عنوان جزء لاینفک خدمات طب سنتی و مشارکت و تلاش در تحقق آن
- آموزش استمرار مراقبت های صحی و درمانی بیماران به آن ها و اطرافیان آنها
- پرهیز از هرگونه بزرگنمایی مسائل کوچک و افراط و تفریط با رعایت مصالح آحاد جامعه

- ۲- تلاش در جهت تکامل، ارتقاء کیفیت آموزش های اختصاصی طب سنتی
- احساس مسئولیت و مشارکت در آموزش رسمی طب سنتی در چارچوب مقررات آموزشی
  - پرهیز از آموزش های موازی که منجر به شکل گیری نظام ارائه خدمات طب سنتی در قالبی مغایر با موازین قانونی گردد.
  - مشارکت در تامین منابع مورد نیاز آموزش رسمی طب سنتی بطور مستقیم یا غیر مستقیم.
  - ارائه هرگونه پیشنهاد سازنده و اطلاعات و تجارب سودمندی که به تکامل و ارتقاء آموزش رسمی طب سنتی منجر می گردد.

اصل ششم: پاسداشت و بهره گیری از میراث پزشکی ملی - اسلامی

- حفظ حرمت حکماء و پیشکسوتان طب سنتی - اسلامی از گذشته های دور تاکنون و پرهیز از نادیده گرفتن منزلت آنان به لحاظ وجود برخی نظرات غیرقابل قبول
- تلاش در بازشناسی محتوای آثار و تجارب حکماء با بهره گیری از ابزارهای علمی روز
- کمک به حفظ آثار و احیاء نشر مواردی از آن ها در چهارچوب احیاء میراث طب اسلامی - ایرانی
- تلاش در تدوین منابع جدید و متناسب با روز با بهره گیری از میراث گراندقدر گذشتگان

اصل هفتم: توالی تقدم پیشگیری، تدابیر حفظ الصحة، اصلاح شیوه زندگی بر پایه سته ضروریه، درمان طبیعی و غذایی،

درمان داروئی و سایر شیوه های درمانی

- ۱- اولویت تدابیر صحتی در آموزش و ارائه خدمات طب سنتی
- تلاش در ارتقاء و آگاهی های عمومی و اختصاصی افراد جامعه و فراگیران طب سنتی در زمینه تدابیر حفظ الصحة و مقدم داشتن آن بر سایر تدابیر
- ارائه خدمات مبتنی بر حفظ الصحة با تاکید جدی و عدم مبادرت به ارائه خدمات درمانی در مواردی که تامین سلامت بیمار با تدابیر حفظ الصحة میسر است و لو با تاخیر اندک
- تقدم درمانهای طبیعی و غذائی بر سایر شیوه های درمانی
- بهره گیری تا حد امکان از داروهای مفرده و بسنده کردن به حداقل اجزاء در داروهای ترکیبی در صورت امکان

۲- احیاء ارزشهای اولویت بندی حکماء در عرضه خدمات طب سنتی

- تلاش در متقاعد ساختن بیماران و اطرافیان آن ها به ضرورت رعایت توالی اولویت ها
- پرهیز از عوامزدگی و اجتناب از زیر پا گذاشتن اصول توالی به درخواست و یا اصرار بیماران
- تجویز داروهای طب سنتی در اندازه های لازم و اجتناب از تجویز مازاد بر نیاز داروها
- تلاش در کاهش هزینه بیماران در حد معقول و قابل انجام

اصل هشتم: تعهد به اجتناب از یکسو نگری و ارجاع بیماران بر اساس انتخاب روشهای موثرتر و مطمئن تر

- پرهیز از رفتار پزشکی یکسونگرانه و اجتناب از پذیرش بیماران خارج از محدوده صلاحیت های علمی و حرفه ای
- راهنمایی بیمارانی که خارج از محدوده طب سنتی دریافت خدمات موثرتر، کم هزینه تر و مطمئن تر برای آنها وجود دارد.
- پرهیز از اعمال روشهای درمانی وقت گیر و دراز مدت که موجب تضییع فرصت های خاص در دریافت خدمات موثرتر برای بیماران می گردد.
- پرهیز از کاربرد روشهای درمانی امتحان نشده بدون مراعات تمام جوانب تحقیق پزشکی که در بحث اخلاق در پژوهش های پزشکی مورد توجه است

اصل نهم: تلاش مداوم در ارتقاء و توسعه علمی و تجربی با بهره گیری از دانش و فناوری پیشروی روز

- احساس نیاز و تشنگی فزاینده نسبت به دانش افزائی، بازآموزی، نوآموزی و کسب تجارب تازه
- مشارکت در پژوهش های علمی در زمینه طب سنتی با پای بندی مسئولانه نسبت به موازین اخلاق در پژوهش های پزشکی و اعتبار علمی نحوه انجام تحقیق
- مشارکت در برگزاری دوره های آموزش مداوم مرتبط با طب سنتی و پرهیز از مخفی نگاهداشتن و عدم ابراز یافته های سودمند در برابر افرادی که بر اساس موازین قانونی مجاز به ارائه خدمات طب سنتی می باشند
- با توجه به پیشرفت های لحظه به لحظه علوم پزشکی، عدم غفلت از کسب اطلاعات ضروری و مورد تاکید عرف علمی جامعه پزشکی و در چارچوب قاعده فقهی ضمان طبیب

اصل دهم: همکاری، همدلی و هم آوائی با حرکت های دلسوزانه قانونمند و خیرخواهانه خدانکر در طب سنتی

- درک و تعهد نسبت به مسئولیت های فردی و گروهی در برابر دفاع از حیثیت، قداست و وجهه مردمی و مورد وثوق طب سنتی
- تلاش در جهت اصلاح روشهای احتمالا زیان بخش شیوه عمل برخی از اعضاء خانواده طب سنتی بطرق ممکن و در چارچوب حفظ آبروی افراد و مصالح بیماران و مصالح جامعه
- بذل هرگونه کمک نسبت به خدمتگزاران اعتلاء طب سنتی و پرهیز از مرزبندی های جناحی و سیاسی در این مسیر
- و بالاخره در همه حال خود را در جایگاه گیرندگان خدمات طب سنتی و یا خدمتگزاران واقعی طب سنتی دیدن و پرهیز از هر گونه رفتار مغایر با منافع بیماران، گیرندگان خدمات و خدمتگزاران صدیق طب سنتی